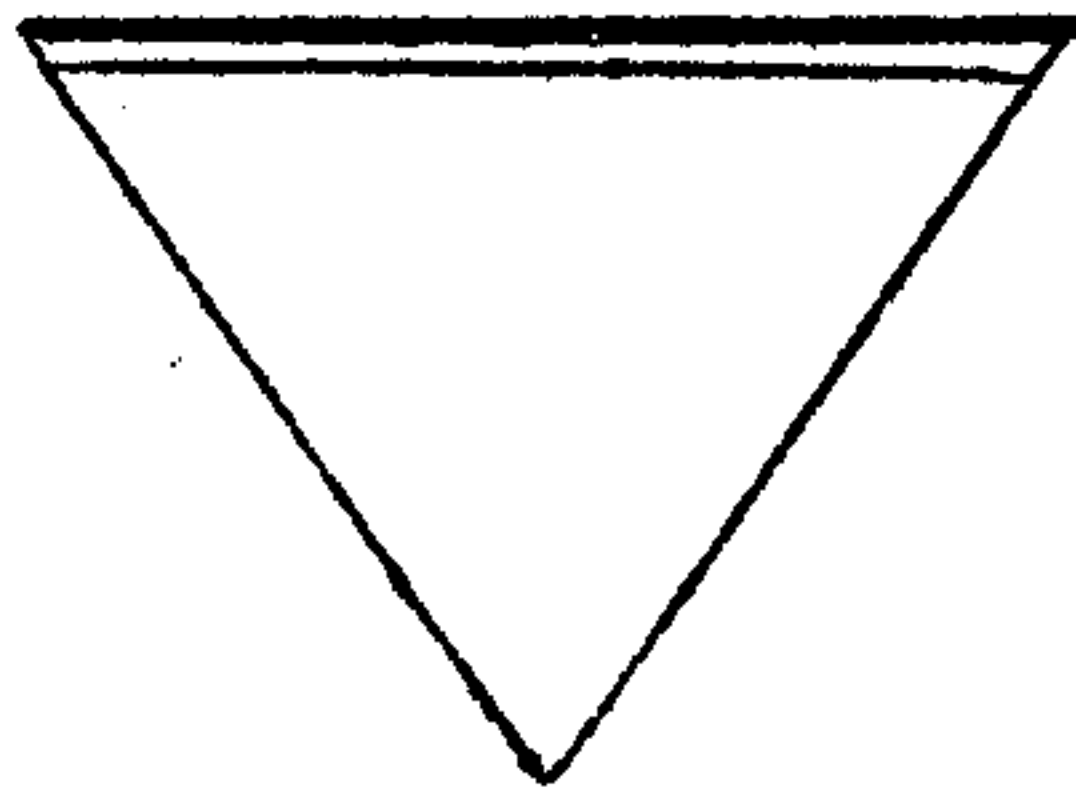

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۴۰۹	رسیدن بلاہور و آمدن آقا محمد علی شاہ عباس و حکایت شیرکہ با بزنس گرفتہ بود و التجا آوردن عبداللہ خان بخانجہان۔	۴۰۳	حکم بادشاہی و فرستادن سراو بہ پیشگاہ و تفویض نظامت اگرہ بقاسم خان و معاودت جاگیر بکشمیر و حکایت غریب از جلالت شاہ قلی خان۔
۴۱۰	نامزد نمودن بہار بانو بیگم صبیہ خود بطہورت و ہوشمند بانو صبیہ خسرو بہوشنگ پسران و انیال و سرفرازی معتمد خان بخدمت بخشگیری و عزم سیر کابل و رسیدن سراحداد و نقل جنگ ظفر خان با احداد۔	۴۰۵	مفارقت اختیار نمودن عبداللہ خان از شاہجہان و فوت خان اعظم و طلب فرمودن داور بخش پسر خسرو از گجرات و تفویض نظامت گجرات بخانجہان لودی۔
۴۱۱	ذکر فوت رقیہ سلطان بیگم و متوجہ شدن بر احوال خان خانان و خبر رسیدن تا مزد کردن مہابت خان صبیہ خود را بہ خواجہ بر خوردار و عنایت خطاب سشا بہنواز خانی بہ سیرزا رستم و کھنی۔	۴۰۶	رسیدن بکشمیر۔ رسیدن داور بخش از گجرات بجنور و تفویض صوبہ داری پٹنہ بشاہزادہ شہریار و فرستادن شاہجہان دارا شکوہ و اورنگ زیب را با پیشکش نمایان بدر بار و دست برداشتن از قلعہ رہتاس و قلعہ اسیر۔
۴۱۲	بخش بستیم	۴۰۷	ملازمت نمودن عبدالرحیم خان خانان محبوب و شرمندہ و حرکت رایات از کشمیر جانب لاہور و نقل جانور ہماے۔
۴۱۳	رخصت اپچی شاہ عباس۔ ذکر غدر و سبے ادبی مہابت خان۔ کشتہ شدن کجیت خان داروغہ فیل خانہ بالپیش و چو نیرہ شجاعت خان۔	۴۰۸	سوار شدن نورجہان بیگم و آصف خان با فوج

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۴۱۵	پنجاب آصف خان و عنایت خطاب و استقلال وزارت خواجہ ابوالحسن و تفویض خانسامانی بافضل خان و بخشگیری میرجلد و بدست افتادون بست و دو لکھ روپیہ از مال مہابت خان و تفویض منصب و خطاب و جاگیر اجیر بجان خانان و صوبہ بنگالہ بکرم خان۔	۴۱۵	بادشاہی بجنک مہابت خان و برگشتن فیل بکیم و عنان گردانیدن افواج بادشاہی و کشتہ شدن خواجہ سرایان عمدہ دران تہاہی۔
۴۱۶	فوت شاہزادہ پرویز و رخصت شاہ خواجہ سفیر نذر محمد خان و سر فرارے ابوطالب سپہ قتلخان بخطاب شایستہ خانی و تفویض صوبہ بہار بمیر زارتم و رسیدن شاہجہان بہ پٹنہ۔	۴۱۶	جلادت بے موقع فدائی خان و متحصن شدن قتلخان در قلعہ انک و کشتہ شدن عبدالصمد پنجم باشارہ مہابت خان و رسیدن مشاہ خواجہ ایلمی نذر محمد خان و الی الخ۔
۴۱۷	مضمون مکتوب نور جهان بکیم کہ بشاہجہان نوشتہ بود و منصب یافتن آصف خان و متوجہ گشتن شاہجہان بجانب بالاکھاٹ۔	۴۱۷	ذکر بدست آوردن مہابت خان آصف خان و ابوطالب سپہرش را باجمعی دیگر و مجبوس نمودن و قتل رسانیدن عبدالخالق و محمد نقی خان و ملا میر محمد قنوری را و ذکر عقائد و اطوار عجیب کفار۔
۴۱۸	فیل مال فرودن میر محمد موسی و فروختن شاہجہان ملک بالاکھاٹ را بنظام الملک و نقل عسریب حمید خان بخشی و منکوہ از۔	۴۱۸	فرار نمودن جگت سنگھ ولد راجہ باسو و رسیدن جہانگیر و مہابت خان بکابل و جنگ احدیان بادشاہی با راجپوتان مہابت خانان فوت عسکر بخشی مشہور۔
۴۱۹	رفتن زن حمید خان بجنک لشکر عادل خان و رخصت نمودن بفتح و ظفر و ذکر نسبت عبدالرحیم خواجہ و فرستادن امام قلی خان فرار از واسے توران ایشانرا بسفارت بہندوستان۔	۴۱۹	رسیدن خبر بیماری شاہزادہ پرویز و ملازمت نمودن سلطان داراشکوہ و اورنگ زیب۔
۴۲۰		۴۲۰	تدبیر نمودن و فرار مہابت خان۔
۴۲۱		۴۲۱	فرار مہابت خان و تفویض و کالبت و نظامت
۴۲۲		۴۲۲	
۴۲۳		۴۲۳	
۴۲۴		۴۲۴	
۴۲۵		۴۲۵	
۴۲۶		۴۲۶	
۴۲۷		۴۲۷	
۴۲۸		۴۲۸	
۴۲۹		۴۲۹	
۴۳۰		۴۳۰	

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۲۳۴	تدبیرات صایب آصف خان جت سلطنت شاہجہان و بہ سلطنت پروا شتن و اورنجش پسر خسرو را۔	۲۲۹	عزق شدن کرم خان با حبی که راکب کشتی بودند و ذکر وفات خان خاتان و ذکر سه فتح حمدہ کہ از بوتوق آمدہ بودند و ذکر ترجمہ نمودن خان خاتان و اوقات با بری را از ترکی بفارسی۔
۲۳۵	سپردن آصف خان دارا شکوہ و اورنگزیب را بہ صادق خان و نظر بد نمودن نور جهان بیگم ہمیشہ خود را و فرستادن شہر یار بالیسقر پسر دانیال را بجنگ و بردن آصف خان و اورنجش را بجنگ او۔	۲۳۰	لمتجی شدن راجہ مانڈو متوسل شدن مہا بھتان بحضرت شاہجہان و طلب نمودن خان جهان عبداللہ خان را بکرو تڈو پر و مجوسس ساختہ و رقلعہ اسپر و استان خان جهان و در عہد شاہ جان۔
۲۳۶	ہزیمت یافتن بالیسقر و آوردن شہر یار بہ قلعہ لاہور و بر آوردن شہر یار را از محفل بادشاہی و کھول نمودن او و رسیدن بنارسی و در عرض بست روز بخدمت شاہجہان و رسانیدن خبر واقعہ جاگیر و نعمت را بات شاہجہان بجانب آگرہ و فرستادن شاہجہان جان نثار خان را تر و خان جان جت استالمت۔	۲۳۱	کشتہ شدن خان جهان و رسیدن سرا و بد رگاہ شاہجہان و عزم حضرت جاگیر بکشمیر۔
۲۳۷	سر باز زدن خان جان از اطاعت و دادن ملک بالاگھاٹ را بنظام الملک سواس قلعہ احمد نگر و ملحق شدن در باستان رو ہیلہ بہ خان جان و تصرف نمودن خانجان بعضی	۲۳۲	جشن بست دوم
۲۳۸	تفویض صوبہ داری بنگالہ بقدانی خان۔ تفویض نظامت پشتونہ بہ اوسید نسیرہ اعتقاد الدولہ۔ ذکر واقعہ ہالیہ حضرت جاگیر بادشاہ ہنگام مراجعت از کشمیر در موضع چکر ہتی۔	۲۳۳	

صفحہ	مضمون	صفحہ	مضمون
۲۳۸	شہر یار و پسران دانیال را۔	۲۳۷	از محالات مالوہ۔
"	ملازمت نمودن رانا کرن۔	"	تفویض خدمت گجرات بشیر خان و طلب داشتن
"	مرخص شدن رانا کرن و جشن و زین شمسی سال	"	سیف خانزادہ مقید بدرگاہ۔
"	سے دہنم از عمر شاہجہان و رسیدن شاہجہان	"	آوردن خدمت پرست خان سیف خان را
"	باجبیر و حکم بناسے مسی از سنگ مرمر و تفویض	"	مقید بحضور و عنوگناہان او و رسیدن شاہجہان
"	صوبہ اجبیر بہا بہت خان و رسیدن اکشر	"	بہ احمد آباد و ملازمت شیر خان و امراسے
۲۳۹	بند ہا بہ ملازمت۔	"	متعینہ گجرات و تفویض ایالت ملک پٹنہ و
۲۳۹	رسیدن در دار الخلافہ آگرہ۔	"	سند بمیرزا عیسیٰ ترخان و صوبہ داری ملک
"	جلوس فرمودن شاہجہان بر سر سلطنت	۲۳۸	گجرات بہ شیر خان۔
۲۴۰	و اجر اسے سک و خطبہ بنام نامی۔	"	خواندن خطبہ بنام حضرت شاہجہان در لاہور
		"	و بقفل رسانیدن داو بخش و برادر او و

وہے تکلفانہ نوشتہ است و پسندیدہ فرغوب گریہ و بجز خویش در شتہ تحریر کشیدہ در آن وقت بخاطر ناقص رسید کہ چون لب تشنگان باوید اخبار بانیمقام
رسند از تہ جرعه زلال حکایات باقیمہ متمتع نگردد و نشنہ استماع آن باشند بنا علیہ از اوایل سنہ نوزدہم جلوس تا آخر ایام حیات آن خسرو و حجاجہ از چند
نسخہ معتبر جمع و نابینت نموده با نام رسانید چون خود از ابتدای تاریخ جلوس تحریر احوال فرمودہ اند را ہم سطور از بدو ولادت تا روز جلوس بر اورنگ
خلافت نیز نگاشته الحاق و مستزاد نسخہ اصل بہت تکمیل کتاب گردانید و من اللہ الاعانتہ و التوفیق القاب و اسامی گرامی آباء عظام و اجداد کرام
حضرت شاہ جنت مکان باین ترتیب است ابوالمظفر نورالدین محمد جہانگیر بن جلال الدین محمد اکبر بن نصیر الدین محمد بہاول بن ظہیر الدین محمد بابر
بن عمر شیخ بن سلطان ابو سعید بن سلطان محمد بن میران شاہ بن قطب الدین صاحبقران امیر تیمور گورکان چون حضرت عرش آشیانی بہت بقار
کارخانہ سلطنت و جہاننامی ہموارہ از درگاہ ایزد جان آفرین خلفی کہ شایستہ افسرد اورنگ و مسند آرائی دانش و فرہنگ باشہ مسالت می نمودند
و باطن قاری موطن قریبان در گاہ صمیمیت و مقبولان بارگاہ اجابت را وسیلہ این خواہش ساختہ نظر طلوع کوکب جہان آفرینی بودند تا آنکہ
بعضی از استاد ہائے پایہ سر خلافت نصیر معروض داشتند کہ شیخ سلیم نام درویشی کہ در صفائے ظاہر و باطن از ایزد پرستان این دیار ممتاز است
و نفس متہر کہ او با حاجت دعا مشہور و از روی نسب بہت واسطہ شیخ فرید شکر گنج میرسد در قصبہ سیکری کہ دوازده گروہی از دار خلافت
اکبر آباد واقع است می باشد اگر آنحضرت این آرزو سے گرامی با او در میان نهند امید کہ نہال مراد با بیاری دعا سے او برومند گردد و چہرہ
مقصود در آئینہ ظہور و نماید لاجرم آنحضرت بمنزل شیخ رفقہ بصدق و نیاز و خلوص عقیدت این راز را ظاہر ساختند و شیخ روشن ضمیر
آگاہ دل بادشاہ صورت و معنی را بہ طلوع کوکب برج خلافت نوید سعادت بخشیدند عرش آشیانی فرمودند کہ من نذر نمودم کہ آن فرزند
را بدامن تربیت شما اندازم باشد کہ بتائیدات ظاہری و باطنی شما بدولت بزرگی و بزرگی دولت رسد شیخ قبول نموده بر زبان گذراند کہ مبارک
باشد ما ہم آن نونہال دولت و اقبال را ہم نام خود ساظیم از آنجا کہ صدق نیت و رسوخ اعتقاد بود در اندک مدتی شجرہ امید بہ ثمرہ خواہش
بارور شد و چون ہنگام وضع حمل در رسید والدہ ماجدہ حضرت شاہ جنت مکانے راز کمال عقیدت و فرط اخلاص بخانہ شیخ فرستادند و در آن
مکان بیمنت نشان روز چہار شنبہ ہفتدہم ربیع الاول سال ہمد و ہفتاد و ہفت ہجری بطلع میزان در موضع پنجمور بہ منزل شیخ سلیم آن فتا
جاہ و جلال طلوع فرمود و این نوید روح افزا و بشارت نشاط آزا درواہ خلافت اکبر آباد بہ سمع حضرت عرش آشیانی رسید جشن عالی و طوی
عظیم ترتیب یافت و باستماع این فرودہ خرمین خرمین زرتشارت و بہت ادا سے شکر این موہبت حکم اطلاق جمیع زندانیان کہ در قلاع و مدار
بودہ شرف از قلع یافت و بموجب قرار داد آن سلاہ و دوران خلافت و جہانگیری را سلطان سلیم نام گذاشتند اگر چہ شعرا و فضلا در تاریخ
ولادت اقدس مضامین غریب و معانی عجیب یافتہ قصائد غرادر سلک نظم کشیدند از انجملہ یکے

در شهر ابرج اکبر و دیگرے گوهر برج اکبر شاهی

یافتہ انخواجہ حسین مریدی از قدرت طبع و جدت فهم قصیده گفته که کارنامه سخنوران توان دانست مصرعه اول بر بیت تاریخ جلوس آنحضرت است و دوم تاریخ ولادت حضرت شاهنشاهی و بالانضمام این دو کار شکل رباعی رنگین و الفاظ نازک آراسته و این چند بیت از آن قصیده است که به تحریر درمی آرد

<p>سده انمحمد از بی جاہ و جلال شهر یار گلبن ز رنگونه نمودند بر دهر چین آن بلال برج قدر و جاہ وجود آمد بر عادل کامل محمد اکبر صاحب قران سایه لطف اله آن لائق تاج و نگین تیر برج وجود گوهر دیر یاسے جو کس نیار و بدیزین به اگر دارد کسے تا بود باقی حساب ذر با ماه و سال</p>	<p>گوهر محمد از محیط عدل آمد در کنار لانه رنگونه نکشود از میان لاله زار وان نیال آنزونی جان شاه آمد بهار بادشاه نامدار و کاجوئی و کامگار بادشاه دین پناه آن عالم عادل مدد از هوای اوج دلها شاهباز جان شکار سرکه دارد گو بی اختیار که داری گو یار دان حساب سال ماه و روز دوران</p>	<p>طایرے از آشیان جاہ وجود آمد فر شاد شد و لها که باز از آسمان افق شاه اقلیم و فاسلطان ایوان صفا کامل اناسی قابل عادل شایان بدیر مجلس یر اسمانی چارین ان عود سوز بادشاه سلک کو کفیس آورده ام مصرعه اول از و سال جلوس پاشاه شاه پاینده باد و باقی آن شمرده ہم</p>	<p>اکو کے آرایج غر و ناز گردید آشکار باز دلهما زنده شد که مهر ایام بهار شمع جمع بیدلان کام دل امید و در عادل اعلی عاقل معیدیل رز و گار مرکب ویر اسماک سامع آمد نیزه دار بدیزه زکان گرامی بازجوی و گوش دار از دوم مولود نور دیده عالم بر آرد روز با حساب سالها سے بیشتر</p>
--	---	--	--

چون غنچه مراد از گلبن امید بشکفت و شاید مقصود از زمانه خانه خواشش قدم بجلوه گاه شهود نهاد بشکر آن عرش آشیانی بتاریخ دوازدهم شهر شعبان سال ولادت از اکبر آباد عازم زیارت روضه خواجہ معین الدین چشتی سجری قدس سره شده پیاده توجه اجیر گشتند مسافت منزل دوازده گره مقرر کرده شد روز هفتم بر روضه منوره مقدسه ورود سعادت اتفاق افتاد و همین اخلاص بر آن آستان سوده مراسم زیارت و لوازم عبادت بتقدیم رسانیدند و خیرات بهرات پرداخته گشتند زار متکفان حواشی آن روضه قدسیه را بر شحات سحاب کرمت سیراب گردانیدند و اکنون محلی از محامذات و مناقب صفات خواجہ بزرگوار نگاشته کلک بیان میگردد مولد آنجناب سیستان است از نخبه ایشان را سجری نویسنده که معرب شکر است در پانزده سالگی خواجہ والد بزرگوار او که خواجہ حسن نام داشت بعالم قدس رحلت فرمودند و از میامن نظر دور بین شیخ ابراهیم مجذوب قدرے در طلب دانگیر همت خواجہ شد و قطع تعلقات ظاهری نموده بسمرقند و بخارا رفتند و چندے با کتساب علوم رسمیه پرداختند و از آنجا بخراسان رفته در آن سرزمین نشوونما یافتند و در هارون که از نولج پیشاور است به صحبت فیض موهبت شیخ عثمان بادونی رسیده دست ارادت بر امن سعادت ازرده بیست سال در صحبت شرفیض یافتند

دیباچه

شاد گشیدند و با شارت شیخ سفر ہا و غربت ہا پیش نہاد ہمت ساختہ نخدمت بسیارے از بزرگان وقت مثل شیخ نجم الدین کبری و دیگر
 مشائخ کرام و اولیائے عظام رسیدہ بزور بازو سے فطرت کند طلب بہ کنگرہ مراد انداختند و خدمت خواجہ بدو واسطہ شیخ مودود
 چشتی میرسند و بہشت واسطہ شیخ ابراہیم ادہم و قبل از آمدن سلطان مغزالدین سام در عہد راسے پتھور را بہ رخصت پیر خود در بند
 آمدند و در اجیر اقامت گزیدند و خواجہ قطب الدین اوشی اندجانی در ماہ رجب سال ششصد و بیست و دو در بغداد بہ مسجد امام
 ابو الیث سمرقندی بحضور شیخ شہاب الدین سہروردی شیخ اوحہ الدین کرمانی بارادت خواجہ معین الدین فائز گشتہ اند و شیخ
 فرید شکر گنج کہ در ٹین پنجاب آسودہ اند مرید خواجہ قطب الدین اند و شیخ نظام الدین اولیائے پیر امیر خسرو دست ارادت بہ شیخ
 فرید شکر گنج دادہ اند و سلسلہ چشتیہ تمام بہ خواجہ غنوی می شود و القصد در ساعت خیر اشاعت عنان توجہ بہ دار الملک دہلی انعطاف
 یافت کہ بہت شکر ابن عیثہ و الازیارت مرقا اولیائے عظام و مشائخ کرام کہ در ان مہر کرامت آسودہ اند نیز فرمایند بعد از سطر
 منازل و قطع مراحل در رمضان سال مذکور مرکب اقبال بآن سعادت گاہ ورود اجلال فرمود و رسوم زیارت مراقد تبرکہ و
 طواف مزار فائض الانوار جنت آستانے نور العبر ہا نہ بتقدیم رسیدہ انگاہ نہفت عالی بصوب مستقر خلافت اتفاق افتاد و در
 ششم ذی قعدہ بہ دار الخلافت اکبر آباد نزول اقبال رویداد چون ولادت فیض افادت حضرت جہانگیری در سیکری واقع شد
 بود حضرت عرش آشیانی آن موضع را بر خود مبارک دانستہ در ان سرزمین طرح اقامت انداختند و در او واسطہ ماہ ربیع الاول
 ہند و ہنقاد و نہ ہجری حکم گیتی مطاع بنا سبب حصارے و الا و عمارت و لکشائرت از تفاع یافت و جمیع امرائے عظام و ملزمان
 رکاب سعادت در نور مرتبہ و حالت خویش منازل اساس نہادند و بانکہ فرستے شہری عظیم در نہایت آراستگی بر روی کار آمد و مساجد و
 مدارس و دیگر بفاع خیر و دکانیں و اسواق در کمال زلفاست و تکلف ہمہ از سنگ مرخ تراشیدہ و مرتب گشت و انواع بساتین بہشت آمین با غنث
 طراوت و نظارت آن عشر نگاہ شدہ و بہ پتھور سمت اشتہار گرفت و بعد از نزول اجلال درین قصر اقبال از تقاول این نام بہ نسبت و جہان

و بیع الدنیا بالآخرۃ ربیع الاول - انظر کتاب السیر فی حکایات

بعد شیخ دکن نام این مجبورہ فتح پور نہادہ شد کہتہ بر پہلو سے دروازہ کلان در گاہ حضرت شیخ سلیم کندہ است در پنجاب ثبت میگردد و حضرت شاہنشاہ فلک بار گاہ ظل اللہ
 جلالی الدین محمد اکبر بادشاہ فتح فلک دکن و داندین کہ سابقاً سہمی بخاندین بود نمود شدہ الہی موافق شدہ ہجری بہ فتح پور رسیدہ و غنیمت اکبر آباد فرمودند و نظم نام زمین
 و آسمان است بہ نقش وجود در جہان ستا بہ نامش بہ سپہر ہمیشین باد بہ دانش بچہان ابد قرین باد بہ قال عیسی علیہ السلام الدنیا فنظرۃ فاعبروا و لا تعمروا ہا
 فی الاخبار من تامل انہ عیش غدا تامل انہ عیش ابداً و قبل الدنیا ساعۃ فاجعلها طاعۃ بقیۃ العمر لا یتیمہ لہا فی الاخبار من قام الی الصلوۃ و لیس مع قلبہ
 فانہ لا یریدہ من اللہ الا بعداً بہ خیر المال ما اتفق فی سبیل اللہ بہ بیع الدنیا بالآخرۃ یریح بہ ہنقر ملک فیہا محاسبہ رباعی نامی بہ شدہ از تو تخت گاہے کردی بہ در قصر
 نہ راند و چاہے کردی بہ خوبی جہان بعورت آیتہ دان بہ خود گیر و تو ہم درون گاہے کردی بہ فایزہ و کاتبہ محمد معصوم نامی بن سید صفائی الترمذی اصلاً و بکبری سکناً و نسبت
 انالی سید سیرتند رہن بابا حسن ابدال السہروردی مولود و القصد صاری موطنہ

و بیع الدنیا بالآخرۃ ربیع الاول

فتوحات تازہ فرین روزگار نجستہ آثار شہر پار عدالت کردار گوید در ہین سال نینت فال حضرت عرش آشیانی جشن تہ شیر شاہنشاہ ہے
 آراستہ ابواب خورمی برروسے روزگار کشودند و روز پنجشنبہ بست و پنجم جمادی الاخری ان قدسی طینت والا گہرا پند برای عشرت فرمودند
 و چون عمر گرامی بچار سال و چار ماہ و چار روز و چار موست بقانون دانشوران پاستانے و آئین دقیقہ شناسان آسمانی در ساعت فیض
 اشاعت یعنی روز چہار شنبہ بست و دوم رجب سال نہصد و ہشتاد و یک آن مظہر عواطف سبحانی را مکتب نشین دانش ساختند جشن ہا
 و لکش ترتیب دادہ عالی را نقد مراد و رامن امید ریختند و تعلیم آن سواد خوان رموز انفسے و آفاتی بقاودہ دودمان فضل و کمال صد نشین
 مسند افاضت و انضال مولانا میر گلان ہروسے کہ بسلامت نفس و تہذیب اخلاق آراستگی داشت تفویض یافت و قطب الایین محمد خان
 آنکہ نجاست آتالیقی آن برگزیدہ دین و دولت خلعت امتیاز پوشیدہ چون او بجر است سرحد نافر گذشت میرزا خان خانانان باشایستہ
 این منصب عالی دانستہ غرافتخار بخشیدند و در سال نہصد و ہشتاد و پنج منصب دہ ہزاری ذات و سوار بہ حضرت شاہنشاہی از زانی شدند
 و بزرگان گوہر نمود گذشت کہ نظر بر وفور رضا جوئی و نیک سیرتے و بیار دلی در برداری تمامی جنود سماوی اعصام بانو نہال دولت
 و ابستگی دار و چون سنین عمر ہمایون بہ پانزدہ سالگی رسید صبیحہ قدسیہ را جہ بھگوانداس را کہ از اعظم امرای این دولت اہم مقرون بود
 و در زمرہ راجہا سے نامدار بزرگ شوکت و اعتبار اختصاص داشت بخت آنحضرت خواستگاری نمودند و دو تخانہ خاص و عام را آئین بستہ
 جشن بادشاہانہ ترتیب دادند و بتاریخ پنجم اسفند از ماہ آہی سال نہصد و نو دسہ ہجری کہ مختار انجم شناسان وقت بود حضرت عرش آشیانی
 برود مقدم اقبال توام منزل راجہ را پایہ آسمانے بخشیدند و آن بانوسے جملہ عصمت و عفت را بگوہر بکیتا سے خلافت و سلطنت عقد
 از دواج نجسہ امتیاز بستہ بد و تسرا سے جاوید آوردند و راجہ لازم نیاز و پیشکش بتقدیم رسانیدہ طوی در خور این نسبت کہ سرمایہ افتخار
 اسلاف و اخلاف اوست سر انجام داد و جمیع شاہزادہ ہا سے غایتقدر و ہر یکے از حضرات عالیات فیمافتہا سے لائق فرستاد و احد سے
 و شاگرد پیشہ را نام نویسی کردہ سرو پا با داد و با بن سعادت افتخار جاویدانہ وخت ہ در نہصد و نو دسہ ہجری حضرت شاہنشاہی را
 بدختر فرزند اشرا جہ اود سے سنگہ کہ باصالت و جاہ و لشکر و دستگاہ از جمیع راجہا سے ہند ممتاز بود نامزد ساختند

بہ ساعتے کہ تو لا کند بد و تقویم

حضرت عرش آشیانے بانج رات سراق عصمت بمنزل راجہ تشریف بردہ عقد ازدواج سعادت بناج بستند و برروسے روزگار در
 عشرت و کامرانی کشاوندے

محتاج بود ملک بہ پیرایہ چنپین	آخر مراد ملک روا کرد روزگار
-------------------------------	-----------------------------

اور اچھے اور سے سنگھ پسر راجہ مالدیو است کہ از راجہ سے معتبر صاحب شہکت بود و شمار لشکر او بہشتاد ہزار سوار رسیدہ اگرچہ رانا سانگا
 کہ با حضرت فردوس مکانی انار اللہ برمانہ مصافح دادہ در دولت و شہت عدیل و نظیر ناو مالدیو بودہ لیکن بہ حسب وسعت ملک و کثرت
 لشکر او مالدیو فرونے داشت چنانچہ مکر مران لشکر اورا بارانا سانگا ہزار تہا اتفاق افتاد و ہر بار آثار غلبہ و تسلط ازین جانب
 روئے نمود و ہمدین سال از دختر راجہ بھگو انداس صبیہ قدسیہ بوجود آمد و موسوم بہ سلطان النساء یکم گشت و در بیست و
 چہارم امر واد سال نہصد و نوو و چہم ہجری ہم از دختر راجہ پسر کے متولد شد و حضرت عرش آشیانے اورا سلطان خسرو نام نہاد و
 و در نوزدہم آبان سال نہصد و نوو و ہفتم در مشکو سے اقبال از لطن دختر خواجہ حسن عم زینجان فرزندے دیگر بر بساط وجود قدیم نہاد اورا
 سلطان پرویز نام نہادہ آمدہ و در بیست و سوم شہر یور سال نہصد و نوو و ہشتم از دختر راجہ کیشوداس را تھور صبیہ بوجود آمد بہار یکم
 نام کردہ و سلخ شہر ربیع الاول سنہ ہزار ہجری بعد از انفکاسے پنج ساعت و دو از زده و قیقہ از شب پنجشنبہ کہ در عہد دولت جہانگیری
 بہار گشنبہ اشتہار یافتہ بطالع میزان بحساب اختر شناسان فرس و سنبلہ بہ شمار منجمان ہند در دار السلطنت لاہور اختر برج خلافت
 از لطن صبیہ قدسیہ راجہ اودے سنگھ قدیم برادر نگ وجود نہاد تاریخ ولادت اشرفہ حاملہ چندین بشارت ست از اجملہ درین ماہ
 مبارک تولد حضرت خیر البشر صلوات اللہ و سلامہ علیہ اتفاق افتاد این موافقت از مساعرت اقبال ست و با ستبشار سنت
 آئی کہ بر سر ہزار سال در عالم جہان بانی بوجود آید کہ بہ معادنت توفیق از لی رسوم مذموم نفی و جہالت از عرصہ جہان براندازد چنانچہ
 قبل ازین بہ پانصد و شصت و پنج سال رموز شناس اسرار یزدانی افضل الدین حکیم خاقانی از طلوع ابن کوکب دولت و اقبال خیر
 دادہ و از محرومی دریافت و حسرت نیافت آنوقت قطعہ بر صفحہ روزگار یادگار گذاشتند

گویند کہ ہر ہزار سال عالم	آید بجان اہل کما لے محرم	آمد زین پیش و ما نزاہ ز عدم	آید پس ازین و ما فرودتہ بعنعم
---------------------------	--------------------------	-----------------------------	-------------------------------

روز سوم از ولادت اقدس حضرت عرش آشیانے بہ دو کسرا سے جہانگیری شریف بردہ دیدہ را بہ جمال جہان افروز اوروشنی
 افزوندہ دوران محفل جشن عظیم ترتیب یافتہ بود کہ ہشتم روزگار از شاہدہ آن سرمہ حیرت میکشیدہ چون قدم ہیمنت لزوم سبب خوری
 و نشاط جد بزرگوار گردید بالہام غلبہ بہ سلطان خورم موسوم فرمودند و از وقایع این ایام آمدن خواجہ عبد اللہ است بدرگاہ حضرت
 جہانگیری آبا سے خواجہ از سادات کبار اند و جد چہارم ایشان قبلہ ارباب وجد و حال امیر سید عاشق ست کہ احوال ایشان در
 کتاب حبیب السیر و رشحات مرقوم شدہ و والدہ خواجہ خواہر خواجہ حسن نقشبندی ست کہ نجیب النساء یکم ہمیشہ حضرت عرش آشیانے
 را در جہالہ نکاح داشت خواجہ در سال ہزار باد و برادر خود خواجہ یادگار و خواجہ بر خوردار از ولایت حصار آمدہ ملازمت حضرت

عرشِ شہادت پر تشریف فرما حضرت فرخوڑ حال ہر یک منصب عنایت فرمودہ تعینات عہدہ دکن فرمودند و چون بشیر خواجہ قرابت داشتند حکم
 شد کہ در خدمات بادشاہی رفیق او باشند و این والا نژادان بدکن رسیدہ ہر جا کہ کار سے و تردد سے پیش آمد مراسم مردانگی و جانسپاری
 یہ تقدیم رسانند و جو ہر خود را در نشین بکنان ساختند چون از ہمت بلند پرواز و اندیشہ ترقی مراتب دور و مدار بود متوجہ آستان جہانگیری
 شدہ و در سنہ ہزار و سہ ہجرت پیوستند و رفتہ رفتہ بچوہر شناسی و قدر دانی آنحضرت بہ مدایج بلند قضا عدا نمودند و چون در سنہ ہزار و
 ہفت ہجری از عراق فیض دولتخواہان بوضوح پیوست کہ تسخیر ملک دکن بے نہفت ریاات جہان کشائی حضرت عرش آشیانی صورت
 پذیر نیست بتاریخ ششم مہر کہ مختار انجم شناسان وقت بود نفیس نفیس بدان صوب توجہ فرمودند و صوبہ اجمیر را تیمنا و تبرکاً بہ قبول
 حضرت جہانگیری مقرر نمودہ راجہ مان سنگھ و شاہ قلی خان محرم و بسیارے از امرادر ملازمت آنحضرت تعین فرمودند در مہین ساعت
 مسعود بہ برکندن بیخ فساد و انانیت رخصت ارزانی داشتند غرض از اختیار مفارقت آنکہ چون مرکب اقبال بہ ممالک
 و در دست نہفت می فرماید ہم منہ خلافت از شاہزادہ ولی عہد خانی نباشد و ہم حدود متعلقہ را ناپے سپر عساکر کیوان
 شکوہ گرد و اگر چہ راجہ مان سنگھ بہ خدمت حضرت جہانگیری دستورے یافت اما بہ التماس او بنگالہ بدستور سابق بتیول او
 مقرر داشتند و راجہ تمہد نمود کہ خود در ملازمت حضرت شاہی باشد و فرزندان و گماشتگان او سربراہی و پاسبانی بنگالہ نماید و
 جلالت سنگھ سپر کلان خود را بہ نگاہبانی آن ملک دستورے داد و در جہان نزدیکے جلالت سنگھ را سفر ناگزیر پیش آمد و راجہ سپر او
 ہما سنگھ راجا نشین خود ساختہ بسر کردگی بنگالہ فرستاد و چون خطہ اجمیر تخیم سر اوقات گردیدہ افواج بحر امواج و سپاہ نصرت پناہ
 باستیصال رانا دستورے یافتند و بعد از یکچندے خود نیز سپر کنان و شکار اٹلنان تا او دے پور نہفت فرمودند و آن آشفتمہ
 را سے بے راہ روز کوہستان برآمدہ چند جا رانخت و چون مبارزان لشکر فیروزی اثر از پئے او شتافتند باز سر اسیمہ خود را
 بشعاب جہال انداخت و حدود متعلقہ او لکھ کوب عسکر اقبال گردید و بسیارے از کفار شقاوت آثار دوران عرصہ کارزار بر
 خاک ہلاک افتادند و زن و فرزند آنها با سیرے رفتند درین وقت خبر شورش بنگالہ و شکست ہما سنگھ بعرض رسیدہ
 و در پانزدہم تیر سال مذکور مادر سلطان پرویز بعالم علوی شانت و پردگیان حرم خلافت را بغم انداخت چون خوشامد
 گویان واقعہ طلب گاہ و بیگاہ چنان وامی نمودند کہ حضرت عرش آشیانے بہ تسخیر دکن مشغول اند و یکایک آن ملک را تاشودہ
 برگشتن از غرمت بادشاہانہ دورست اگر درین وقت خود حضرت برگردند و پرگنات آن رودے آب اکبر آباد را کہ بہ مہورے
 و سیر حاصلے اشہار دار و دیگرند از محافل رشہ و شمائل ہجرت دور نخواہد بود و نیز فرود شستن غبار شورشے کہ در بنگالہ بتازگی ارتفاع

یافتہ بود بے راجہ مان سنگھ صورت نمی بست راجہ بر گشتن ایشان عین مدعا دانسته سلسله جنیان این اراده گشت تا ناگر بر ہم رانا
یا انجام نارسانده بطرف آله آباد برگردیدند قلیچ خان که حراست آن قلعه آسمان ساسے بد و تفویض بود از صدق اخلاص و فزونی
حقیقت از قلعه بر آید دولت ملازمت دریافت و بعضی هنگام طلبان شورش انگیز با عراقی بویالغہ بسیار عرض نمودند که اگر قلیچ خان
را بدست آورند گرفتن قلعه اکبر آباد که بد فائین و خزان مال است به سهولیت میسر میگردد چون فتنه مخالفت هنوز سر بر بالین مدارا
داشت حضرت شاهی سخن ظاهر بنیان را به سمع قبول جانماده خان مذکور را دستور فرمودند تا به قلعه در آمد و به نفس جاپون از
آب گذشته متوجه بجانب آله آباد گشتند مریم مکانی والدہ ماجدہ حضرت عرش آشیانی که در قلعه اکبر آباد بودند بر مودج غرت نشسته
روان شدند تا آن خلف الصدق خلافت و درۃ التاج سلطنت را ازین غریبت مانع آیند حضرت شاهی از بمعنی آگاہی یافته
پیش از نیکه مریم مکانی بر شد سواری کشتی اختیار فرموده بسرعت تمام بجانب مقصد شتافتند و مریم مکانی آزرده خاطر به قلعه
برگردد و به تاریخ غره صفر سنہ ہزار و نهم نزول ریات در قلعه آله آباد اتفاق افتاد و اکثر جاہا کہ آن روسے آب اکبر آباد بودند
بدست آورده بہ ملازمان خود جاگیر دادند از ان جملہ صوبہ بہار را بہ شیخ خدیو مخاطب بقطب الدین خان کوکلتاش عنایت نمودند و
سرکار جو پور را بلا بیگ مرحمت کردند و سرکار کالی را بہ نسیم بہادر کر امت فرمودند و نامبروگان را بحال متعلقہ دستورے دادند
و از راسے کمنسور دیوان سی لکھ روپیہ خزانه کہ از حاصل خالصات صوبہ بہار فراہم آورده بود گرفتند و چون این وقایع مکرر و
متوالی بعرض حضرت عرش آشیانی رسید از وسعت حوصلہ و قوت بردباری و نہایت دلگیری کہ بان جانشین خلافت داشتند معلوم
از جا در نیامدند و شریف پسر عبدالصمد شیرین قلم را کہ از خاتمگاران حضور بود و بخدمت شاهی نیز اخلاص بسیار داشت با فرمان عظمت
نشان مشتمل بر نصائح گرانمایہ و طلب حضور فرستادند چون فرمان مرحمت عنوان رسید آداب استقبال و لوازم تعظیم و اجسلاں
به تقدیم رسانیدہ خواستند کہ روانہ ملازمت شوند لیکن بنا بر ملاحظہ انہمبھی را در توفعت انداختند و شریف را نگاہ دانستہ دستور
معاودت نہ دادند و او بہ چالپوسی و خوشامد گوئی در فرج اقدس جاگردہ در اندک مدتی دکیل السلطنت شد و حضرت عرش آشیانی
فرود نشاندن فتنہ خانہ خیر را ہم دانستہ دل از کشایش فک دکن کہ نزدیک بکار شدہ بود برگرفتند و بتاریخ پانزدہم اروسے بہشت
سنہ ہزار و نہ ہجری کار سازی آن ملک را بردانگی و کاروانی خانخانان سپہ سالار و سزاوی و جانپاری علامی شیخ ابوالفضل
باز گذاشتہ بھوب دار الخلافت اکبر آباد عمان مراجعت منعطف گردانیدند و بتاریخ بیستم ہر داد سال مذکور بان مہر دولت و
اقبال نزول اجلال فرمودند درین ایام حضرت شاهی خواجہ محمد امجد را بخطاب عبداللہ خانے نامور ساختند در شہور سنہ

هزار و ده هجری که رایت آسمان ساس حضرت عرش آشیانه در دار الخلافت اکبر آباد بود حضرت جهانگیری باسی هزار سوار آماده پیکار
و فیلان نامدار روانه دار الخلافت گشتند اگر چه در ظاهر اراده دریافت حضور والد ماجد بازمی نمودند اما در باطن اندیشه دیگر که از لوازم
سلطنت پروسه و ملک جوئیست مرکز خاطر خورشید مناظر بود چون خبر توجه مرکب ظفر قرین باین آئین به عرض حضرت عرش آشیانه
رسید مسرت و انبساطی که از رسیدن آن قره العین داشتند بوحشت و تفرقه بدل شد و بعضی از امرای که سخنان نفاق آمیز از آن
دوره التاج سلطنت سمع آنحضرت میسر ساینده بود همه در از افتادند خصوصاً جعفر بیگ آصف خان که خدمت دیوانه داشت از
بیم هرزه درانی و بی صوفی گوئی نزدیک بان رسید که قالب نمی کند و چون مرکب شاهی در قصبه آماده که در جاگیر خان مذکور بود نزد
اجلال فرمود علی گران به مصحوب بک از معتمدان خود برسم پیشکش فرستادند درین اثنا فرمان قضا جو بان شرف صد دریافت که آن
آن فرزند بالشرک انبوه و فیلان کوه شکوه خاطر مناظر مارا باندیشه دیگر زنبونی می کند و آمدن پسر خجانه پدر باین شوکت و حشم
رسمی ست که از آن خلف الصدیق بروی کار آمده اگر مطلب اظهار جمعیت و عرض سپاه بود مجرای او شد مردم را بحال جاگیر
نموده جریده بخدمت شتابد و اگر شایبه توهم باقی ست و هنوز مطمئن خاطر نیست عنان معادرت به آله آباد معطلت دارد و هر گاه نقوش
توهم و تفرقه از حواشی خاطر آن فرزند زوده شود بکلامت شتابد چون این مثال واجب الاتمثال بخدمت شاهی رسید بتعجیر اندیشه
گشتند و در آماده توقع نموده عرضداشتند مرقوم قلم اخلاص گردانیده به پای مسریر خلافت مهیر ارسال فرمودند مضمون اینکه این مرید
با جهان جهان نیاز دآرز و مندی احرام کعبه مقصود بسته میخواست که درین زمان سعادت آستانه بس دریا بد در آماده فرمان رسید که
قدم جرات پیش نه نهاد با آله آباد معادرت نماید عجب که اخلاص این نیازمند در باطن آنحضرت اثر نه کرده و مشتاق فتنه سرستان حدای
مجازی را در حق این بنده حقیقی بد گمان ساختند و در روزی چند این مرید را از سعادت خدمت محروم داشتند امید که صدق باطن
این نیازمند در مراتب خاطر عیب ناظر بر تو افکند انگاه روزی چند در آماده توقع فرموده کوس معادرت به صوب آله آباد بلند آوازه
ساختند مقارن آن فرمان شد که صوبه نیگاله و او دیسه را بجای آن فرزند مرحمت نمودیم کسان خود را فرستاده متصرف گرد حضرت
شاهی صلح وقت در فرستادن لشکر به انصوب نمیدید عذرهای پذیر معروض داشتند و چون به بلده آله آباد نزول سعادت از زانی
فرمودند آنچه از لوازم سلطنت و مخصوص فرمانروایان و الا شکوه است بروی کار آمد و ملازمان در گاه خطاب خانی و سلطان
یافتند از وقایع این ایام گشتند شیخ ادب لافعل ست اگر چه او از شیخ زاده های هندوستان بود لیکن از خرد خورده دان
و طبع وثیقہ سخن نشیونانی در سرداشت و در تهذیب اخلاق و آداب دانی خدمت ملوک قصب اسبق از اقران بر بوده بود باطل

چون

چون ناسازگاری حضرت شاہی بردے بروز افتاد و ہنگی ملتزمان در گاہ عرش آشیانے از پیش بینی و عاقبت اندیشی بجانب آن سر بر آرا سے سلطنت گرایند از آنجا کہ آنحضرت شیخ را با خود یک رنگ و با حضرت شاہی یک رو فہمیدہ بودند فرمان قضا جریان شرف صد دریافت کہ لشکر چشم را با سپہ خود شیخ عبد الرحمن در دکن گذاشتہ بسرعت ہرچہ تا متر متوجہ دریافت سعادت ملازمت گردید چون خبر طلب او بعرض شاہی رسید بہ یقین و جزم دانستند کہ اگر شیخ نزد آنحضرت رسید بہ ترتیب اسباب فتنہ خواهد پرداخت و تا قدم او در میان ست رفقن مابہر بار صورت نحو اہد بست درین صورت علاج واقعہ پیش از وقوع باید کرد باین اندیشہ صاحب راجہ نرسنگہ دیو را کہ بحبیبیت و مردانگی از اقران خود ایتنا زد داشت و وطن او بر سر راہ بود باستیصال شیخ برگماشتند و او دن باین کار بستہ در کہین فرصت نشست چون شیخ بہ سراے پرگنہ کہ دروہے گویا ہمار واقع ست رسید راجہ با جمعیت بسیار از سوار و پیادہ شیخ را با چندے از خدمتگاران کہ ہمراہ داشت گرفت و شیخ ننگ گریختن را اگرچہ ممکن نبود بر خود نہ پسندیدہ تن بگردن واوہ بہ قتل رسید و راجہ سر اورا با تہ آباد فرستاد اگرچہ از کشتہ شدن شیخ خاطر قدسی مظاہر عرش آشیانی بہ آزر دگی فرادان و تفرقہ بیکران در افتاد اما ازین کار نامہ دلیری و مردانگی حضرت شاہی بے ملاحظہ غمیت آستان بوس بدر گاہ پد ر بزرگوار نمودند در فتنہ رفتہ آن کہ در نہا بصفابہل شہ چنانچہ بجاسے خود فرزدہ کلک و قایع نگاہ شدہ ہ چون آن والا گوہر اکلیل خلعت از واقعہ شیخ ابو الفضل بغایت محبوب شدند حضرت عرش آشیانے مہد سعادت سلیمہ سلطان بیگم را نزد ایشان فرستادند تا بنوازشماے بادشاہانہ دلجوئی نمودہ و از حجاب بر آوردہ بہ ملازمت آوردند و فتح لشکر نام بیلے و خلعت واسپ خاصہ عنایت فرمودہ مصحوب بیگم ارغنا داشتند و چون بیگم بدوشترے آہ آباد رسیدند حضرت شاہی بہ استقبال برآمدہ بہ آداب بزرگی ملاقات نمودند و سجدات مرہم بیکران حضرت عرش آشیانے بقدیم رسانیدہ بہ محل تمام در خدمت بیگم بہ شہر معاودت فرمودند و مہد علیا سلیمہ سلطان بیگم آن سرت و قطب را بنوید عواطف گوناگون آیدہ دار ساختہ رنگ توہمات از مرآت خاطر زدودند و حضرت شاہی در مرافقت والدہ معلوم متوجہ در گاہ عرش اشتباہ گشتند چون بجواسے دار اخلافت اکبر آورد رسیدند عرضہ شیخ مرقوم تلم اعتقاد رقم ساختہ مصحوب خواجہ دوست محمد بہ ملازمت اشرف ارسال داشتند مضمون آنکہ چون آن خداوند حقیقی و خداے مجازی رقم عنفوبرو اسن تقصیرات این بندہ کشیدہ اند امید دار ست کہ از حضرت مریم مکانے التماس فرمائید کہ از بردے فرزند پردری این نیاز مند را بہ ملازمت اشرف اقدس مشرف سازند تا رفع توہمات این فدوی گردد و حکم شود کہ منجمان حضور اختیار ساعت سجود نمایند بعد از رسیدن این عریفہ حضرت عرش آشیانے بد و تنخانہ والدہ ماجدہ خود شنا نہ التماس شاہی را بعرض آن عفت قہاب رسانیدند و پس از آنکہ

خواہش ایشان درجہ قبول یافت فرمان عاصفت عنوان ششم بر نوید استقبال مریم مکانے بفرزند اقبال مند نوشته این رباعی کہ از
داردات طبع جعفر بیگ اصفغان ست دران منشور سعادت قلمی نمودند

ای جشنہ زما برسم عادت ساعت	ادراک وصال را چه حاجت ساعت
از وصل کند کسب سعادت ساعت	ساعت چه کنی بہانہ ساعت ساعت

و این نوازش نامہ را بہ خواجہ دوست محمد سپردہ اور از خصمت معاودت فرمودند بعد از ورود این فرمان رفت عنوان حضرت شاہی بستر
ہر جہ تمام تر خواجہ دار الخلافت رسیدند و حضرت مریم مکانے یک منزل پیشتر شناختہ آن گوہر اگیل سلطنت را بمنزل خود آوروند
و در وقت سراسے ایشان قرآن السعدین اتفاق افتاد حضرت شاہی فرق نیاز مندی بہ اسے آسمان ساسے قبلہ حقیقی گذاشتہ تارک
دولت برافراختند حضرت عرش آشیانے دیدہ اشتیاق بہ جمال جہان آرا سے فرزند اقبال مند نورانی نمودہ ایشان را بد و لٹخانہ
آوردند و بحکم اشرف نقارہ شادمانی نواختہ آوازہ نشاط و انبساط را بگوش دور و نزدیک رسانیدند و حضرت شاہی دو آزدہ ہزار
سہ ہدیغہ نذر و نصد و ہفتاد و ہفت زنجیر نیل نرودادہ برسم پیشکش گذرانیہ اندازا بگلہ سب صد و پنجاہ و چہار زنجیر نیل درجہ پذیرائی
یافت و تمہ را با ایشان بخشیدند و بعد از دور و زبون نام نیلے از غنای فتح دکن کہ در نیلان خاصہ بہ سبک پائے و خوش فعلی بے ہمتا
بود با ایشان مرحمت شد و دستار مبارک از فرق مقامس برداشتہ بر سر اشرف شاہی گذاشتند و نوید جانشینی را بگوش امید آن
نور شید آسمان سلطنت رسانیدند چون حضرت عرش آشیانے در ہنگام توجہ ریات عالیات بصوب دکن حضرت شاہی را بر سر آنا
مقبور رخصت فرمودہ بودند و بسبب امرے کہ رقم زدہ کلک و قایغ نویس شدہ آن حضرت مہم رانار ابا انصرام نار رسانیدہ بالکہ آباہ
شناختند درین صورت را سے صواب اتما سے حضرت عرش آشیانے چنان تقاضا فرمود کہ مہم رانا نامزد آن فرزند بود لائق دولت
آنکہ بہ نیردے ہمت آن قرۃ العین خلافت صورت تمام پذیرد لاجرم در حین دسہرہ آن گوہر اگیل سلطنت بموجب حکم پدربزرگوار
ریات نصرت سمات بدانصوب برافراشتند و جمعی از امراکہ اسامی آنا نوشتہ میشد و خوازش خسروانہ سرفراز گشتہ در خدمت آن
ورۃ التاج سلطنت دستورے یافتند چکناتہہ را سے سنگہ مادھو سنگہ را سے درگارا سے بھوج ہاشم خان قرابیک خان
افتخار بیگ را جہ بکر حاجیت سکپ سنگہ و دیپ پسران موتہ را جہ خواجہ حصارے را جہ شال باہن لشکری پسر میرزا یوسف خان
شاہ قلی برادر آصف خان شاہ بیگ گولانی چون فتح پور نیم سردقات اجلال گشت روزے چند دران دار السعادت بخت سامان
ضروریات توقف اتفاق افتاد و خزانہ و لشکرے کہ بان کار دشوار گذار دفانکند التماس نمودند و از باب دخل در سر انجام آن

اشادہ

استاد گہما سے بیجا ظاہر ساختند ناگزیر حضرت شاہی عرضداشت نمودند کہ این مرید حکم آنحضرت را نمونہ حکم الہی دانستہ بہ شوق ہرچہ تمام تر دل برین خدمت نہادہ لیکن کفایت اندیشان سامان این مهم را بہ روشنی کہ مسرا انجام پذیر گردد نمی نمایند و بہودہ خود را سبک ساختن و اوقات ضائع کردن چہ لائق ست مگر معلوم آنحضرت شدہ باشد کہ رانا از کوہستان بر نمی آید و ہر روز بہ محکمہ پناہ بردہ تا ممکن باشد بہ جنگ نمی پردازد تدبیر کار او منحصر درین ست کہ افواج نصرت امواج از ہر سو درآمدہ کوہستان اورا قمر فرخہ وارد در میان گیرند و ہر فوجی آن قدر باید کہ ہر گاہ بان مقہور دوچار شود از عمدہ او تواند برآمد و اگر دو لختہ اہان بر دوش دیگر صلاح دیدہ اند چون مردم بندہ بغایت پریشان احوال اند حکم شود کہ این نیاز مند حسین سعادت را بہ سجدہ اخلاص روشن ساختہ بہ محال جاگیر خود شتابد و در فوراً این مهم سامان نمودہ با جمعیت فراوان متوجہ استیصال او گردد و بعد از آنکہ عرضداشت حضرت شاہی بسامع عزوجل رسید بخت النسا بکیم ہمیشہ قدسیدہ خود را نزد آن گوہر اکلیل خلافت فرستادہ پیغام فرمودند کہ چون آن فرزند در ساعت سعود رخصت شدہ در باب نجیم محبت قرآنے کہ درین نزدیکی واقع میشود بجزیر ملاقات نمی نمایند باید کہ بہ خشکی متوجہ الہ آباد شود و ہر گاہ خواہد باز دولت ملازمت در یابد حضرت شاہنشاہی بوردن مشور لایع النور از فتح پور کوچ فرمودہ نزدیک متھرا از آب جون عبور نمودہ روانہ الہ آباد شدند مقارن این حضرت عرش آشیانے یک پوستین رو باہ سیاہ و یک پوستین رو باہ سفید منسوج روپ خواص بان حضرت فرستادند و آن مسرت الصدا بر سلطنت عرضداشتے مشتملہر سپاس گذاری این مہمت نوشتہ این بیت را در انجام فرمود ساختند۔

اگر برین من زبان شود ہر موکے | یک شکر تو از ہزار تو انعم کرد

و بروپ خواص سپردہ اورا رخصت معادوت ارزانی داشتند و چون بہ الہ آباد رسیدہ روزے چند بشاد کامی گذرانیدند قضا را والدہ سلطان خسرو نقاب آرا سے نہا نخانہ عدم گشت تفصیل این اجمال آنکہ در نیولاہ پستے در داغ آن عفت سرشت بہر سید و سوادانے بر مزاج استیلا یافت و چون خسرو از بیراہ روی در ملازمت حضرت عرش آشیانے ہموارہ بہ شکوہ شاہنشاہی می پرداخت این غم سر بار آن گشت در روزے آنحضرت بہ شکار شریف بردہ بودند پوشیدہ از پرستاران انیون خوردہ سر بیالین فنا نہاد و چون سر آمد پر دگیان حرم سراے سلطنت بود و انس و الفت تمام باوداشتند خاطر قدسی مظاہر ازین سانحہ بہ نہایت ملول و بغایت اندوگین شد و بردل مہر منزل این مصیبت سخت گرانی کرد و حضرت عرش آشیانے از استماع این حادثہ ناگزیر و اشتغلی ضمیر فیض پذیر فرمان از روے کمال مہربانی و عکساری فرستادہ تسلی بخش خاطر عاظر شدند و از سوانح این ایام رفتن عبد اللہ خان ست بدر گاہ عرش آشیانے چون شریف خان دکیل السلطنت شد صحبت عبد اللہ خان با او در نگر نیست و

ادب پوستانه در خدمت شاهنشاهی شکوه ایشان میکرد ناگزیر بر فراقت خواجہ یادگار روسے امید بدرگاہ بادشاہ حجاج نهادند و آنحضرت
 جو بر احوالت و شجاعت از سیماے خان مذکور دریافته و شایسته تربیت دانسته منصب ہزار و پانصدی و خطاب صفدر خانی اقلیای
 بخشیدند و خواجہ یادگار را نیز بہ منصب عزت برافراختند در ہنگامیکہ مرکب شاہی از فتح پور متوجہ آلہ آباد گشت اگرچہ حضرت عرش آشیانی
 رخصت گوئی از زانی داشتند بودند لیکن از صمیم دل بجدائی آن قرۃ العین خلافت راضی نبودند بلکہ ازین دورے نہایت دل آزر
 داشتند و جمعی از فتنہ جویان واقع طلب ہر روز مقدمہ ترتیب دادہ وحشت افزاے خاطر قدسی مظاہر میگشتند درین ایام از دور
 بادہ گساری آنحضرت بہ لباس و نسوزی شکایت میکردند و از مویزات خواہش اہل عرض آن شد کہ کی از واقعہ نویسان شاہی
 بہ خانہ زادے کہ در سلک خواص نسلک بود نسبت تعشق بہر سائیدہ و آن بے ادب شیفۃ خدمتگار دیگر شد و ہر سہ با تعناق
 بگریختند و خواستند کہ خود را بدکن رسانیدہ در حمایت شاہزادہ دانیال رزرگار بسر برند و چون حقیقت حال بسامع جلال رسید
 فی الفور جمعی از سواران چالاک بجهت گرفتن آنها تعیین شدند اتفاقاً ہر سہ را بدست آوردہ در وقتیکہ آتش قہر شاہنشاهی
 در اشتعال بود بحضور عالی حاضر ساختند و بموجب حکم واقعہ نویس را در حضور پوست کندہ یک خدمتگار را خواجہ سرا کردند
 و دیگرے را چوب کاری نمودند ازین سیاست رعب و ہراس عظیم در دلہا جا کرد و در گاہ گریختن مسدود شد و دین قفسیہ را
 از باب عرض بعد آب و تاب بعرض حضرت عرش آشیانے رسانیدند و خاطر مہر ناظر آنحضرت سخت برآشتت و بر زبان الہام
 بیان گذشت کہ ما تا امروز جہانے را بہ شمشیر تسخیر کردہ ایم حکم کننہن پوست گویندے در حضور خود ذکر کردہ ایم فرزند ان ما عجیب
 قسی القلب اند کہ آدمی را در پیش خود پوست میکنند ہمین ہرزہ در ایام فتنہ انگیز بعرض رسانیدند کہ شراب را با ایون مزوج
 فرمودہ زیادہ از آنچه طبیعت برواشت تواند کرد نوشجان می نمایند و در ہنگام طغیان کیفیت و استیلاے نشہ سورش مزاج بہر سہ
 احکام نداشت انجام سر نیزند و در ان وقت ہمچسں رایا را سے چون و چرا نیست اکثرے خود را بگوشہ کشیدہ مخفی می سازند
 و چندے کہ ناگزیر باشند حکم نفس کلیم و صورت دیوار دارند چون خاطر فیض آثر نگران احوال ایشان بود و تعلق مفروضان در نتایج
 سلطنت داشتند را سے صواب نما چنان تقاضا فرمود کہ بہ آلہ آباد خود تشریف بردہ و جگر گوشہ را ہمراہ گرفتہ بہ دار انخلافت
 بیارند و بہ این اندیشہ شب دو شبہ یازدہم شہر پور سنہ ہزار و دوازده ہجری را یات اقبال بدالغوب ارتفاع یافت
 و بر کشتی نشسته متوجہ پیشخانہ کہ در سہ کردہ شہر برب آب چون ترتیب پذیرفتہ بود شدند تقضار در اثناے راہ کشتی بر زمین
 نشست و ہر چند ملاحان دست و پا زدند در ان نیم شب توانستند کشتی را در آب انداخت ناگزیر تا سفیدہ صبح در میان دریا توقف

دایم

واقع شد و بعد از طلوع آفتاب امرای عظام کشتی ہائے خود را پیش رانده سعادت کورنش حاصل نمودند و نزد روزن خانان نفس و آفاق ظہور این کریمہ علیی اشارتے بود بر فسح این غریمت لیکن شکوہ آنحضرت ز بانہارا لگام بستہ بود با لجلہ ازان جا بہ پیشخانہ نزول اتفاق افتاد روز دیگر باران بہ شدت بارید و تقارن این خبر بیماری حضرت مریم مکانے رسید و چون ایشان باین پورش راضی نبودند عرش آشیانے عمل بر تمارض فرمودند و درین دوسہ روز بہ سبب افزودنی بارش سچکس خیمہ بیرون تو انست کرد و غیر از دولتخانہ خاص و پیشخانہ چندے از بندہ ہائے نزدیک دیگر چادر سے بنظر در نمی آمد و شب چہار شنبہ خبر رسید کہ حال مریم مکانے دگرگون شد و اطباء قطع امید نموده دست از معالجه باز کشیدہ اند آنحضرت بامید آنکہ ویدار و اسپین دریا بنہد عمان معاودت معطوف داشتند و بیجا دت قبلہ خویش رفتہ احوال ایشان را بسے پریشان یافتند و ہر چند خواستند کہ اندر زمی و سخنی ازان عفت سرشت و آگند زبان یا را سے گویائی نہ داشت تاگزیر بقضا سے ایزدی رضا داده خلوت گزین کلبہ اندوہ گشتند و شب دوشنبہ ہر دہم شہر پور سال ہزار و دو آزدہ بارگاہ عصمت اوزگدورت کہہ دنیا در کشیدہ نقاب گزین خلوت سرا سے نہ بہت گشت و ازان سانچہ جہانے شوریدہ و روزگار سوگوار در آمد بہ حضرت عرش آشیانے موسے سروریش و برودت سترہ لباس ماتم پوشیدند و چندین ہزار کس از امرار و منصبدار و احدے و شاگرد پیشہ ہوا نقت آنحضرت رخت مصیبت اختیار نمودند و بادشاہ مجم جاہ نعیش را بردوش گرفته قدمے چند راہ چو مند و بعد ازان امرانوبت نبوت برداشتند و تابوت را روانہ دہلی ساختہ بادل زار دیدہ و غنبار بد و لتخانہ معاودت فرمودند و روز دیگر خود از کثرت سوگوارمی برآمدہ و جمیع بندگان را ازان لباس بر آوردہ ہر یکے زانرا خور پایہ خلعت عنایت فرمودند و جسد گرامی در عرض پانزدہ پیر بدہلی رسید و در مزار فائض الانوار حضرت جنت آشیانے مدفون گردید و چون خبر نصبت موکب اقبال عرش آشیانے بصوب آگہ آباد و نسج آن غریمت بجت عارضہ مریم مکانے در حلت آن عفت قباب بقدمی سرا سے جادوانی بحضرت شاہی رسید بیجا شہی و تامل شریف خان را بکلومت بہار دستور سے فرمودہ رایات نصرت آیات بد ریافت ملازمت پدربزرگوار انرا شستہ متوجہ دہلی الخا اکبر آباد شدند تا غبار کہہ در تے کہ ہر مرآت خاطر حقیقت مناظر شستہ بود ز دودہ شود و درین مصیبت والدہ ماجدہ شریک باشند و عرش آشیانے نوید حضور و انرا سردر آن مسرت القلب را عمر داسے ابن ماتم دانستہ جہان جہان نشاط و شادکامی در سر گرفتند و حضرت شاہی در ساعیت مسعود سال مذکور با دراک دولت ملازمت سعادت اند و نختند و بعد ازانکہ رسوم تورہ و آداب بجا آوردند عرش آشیانے فرزند اقبال مند را در آغوش عطوفت و مہربانی کشیدہ فرح بخش دل اند و بگین شدند و بندہ ہائے اخلاص آئین بصیش و شادی قرین رسانانقان واقعہ طلب نجلت زدہ غمگین و اند و بگین گشتند جہان را رونق دیگر پدید آمد روزگار کہ سر شوہدگی

در سرداشت آرام و تسکین یافت فائدہ چشم کشودہ منتظر فرصت می بود دیگران خواب غفلت افتاد نقاره شادی بلند آوازه شد حضرت شاہی دو صد عدد و چار صد تو لگی و یک مہر بست و پنج تو لگی و یک مہر بست تو لگی و سہ مہر بست تو لگی بھینغہ نذر و یک قطعہ الماس کہ یک لک روپیہ بہاداشت و چہار زنجیر نیل بر رسم پیشکش گذرانیدند بعد از فراغ این مجلس حضرت عرش آشیانے از بارگاہ خاص و عام برخاستہ متوجہ حرم سراے خدانست شدند و چون خاطر قدسی مظاہر از بعضے اطوار و اوضاع حضرت شاہنشاہی قدر گرانی داشت باطن شکایت آگین ذخیرہ ہاسے کمن را بگردن فرستاد و زبان معجز بیان گویائی در آمد و بعد از آنکہ سخنی چند عنایت آئین گذارش یافت فرمودند کہ با باچنان ظاہر میشود کہ از افراط بادہ پیمائی دلغ شما خلل پذیرفتہ بہتر آن ست کہ روزے چند بد و نجانہ ما بسر برید تا تہہ سیرات بکار بردہ با اصلاح مزاج شما پروازیم و ایشان را در عبادت خانہ نشاندہ بعضے از خدمتگاران معتد را بطریق دید بانی گماشتند و ہر روز والدہ با و ہمیشہ ہانزد ایشان آمدہ دلہی و خاطر جوئی میکردند تادہ روز در ان سعادتکہ ہ بسر بردند و چون معلوم شد کہ از دوام بادہ گساری و آشفتہ دماغی ایشان انچہ بعرض رسیدہ بود وقوعے نداشت دستور سے شد کہ بد و نجانہ نشر یفت برند و چند سے از ملازمان ایشان کہ از غضب حضرت عرش آشیانے ہم و ہراس بخاطر راہ دادہ گوشہ با خریدہ ہ بودند باز آمدہ سر گرم خدمت گر دیدند و حضرت شاہی ہر روز بہ کوشش و اندیزر گوئی خود استسعاد یافتہ مشمول مراحم می گشتند درین ایام مکتوب ہاسے ہادی شاہ راہ شیخ حسین جامی کہ در سلسلہ علیہ خواجہ ہاسے بزنگوئی گذارش جان و تن داد رس بالنفس ہزار فن بے ہمتا بود بحضرت شاہی رسید بضمون آنکہ حضرت خواجہ بہا الحق والدین قدس اللہ سرہ الغریر را در خواب مشاہدہ کردم فرمودند کہ درین زود سے سلطان سلیم براوزنگ فرماندہی برآمدہ روزگار را ابداد و دہش آباد گرداند و عمر دگان عالم را بے بخشش شاد سازد و از غرایب حکایات کہ در ان روز ہار و داد آنکہ حضرت شاہی گران بار نام نیل داشتند کہ در جنگ نیل بے ہمتا بود و نیلے کہ در برابر صدمات او پاستوار کند در فیلیخانہ بادشاہے نشان نمی دادند و بچہن خسرو آب و نام نیلے داشت کہ او نیز در جنگ نیل سر آمدہ ہ و حضرت عرش آشیانے حکم فرمودند کہ آن دو کوہ گران سنگ را با ہم در جنگ در اندازند و زن مہمن نام نیلے را از حلقہ خاصہ کیمک مقرر فرمودند کہ ہر گاہ سیکے از انہا بردیگرے غالب آید و فیلبان از نگداشت آن باز ماند نیل ندکور از کین بر آمدہ ہ لکک کند این نیل را با اصطلاح فیلبانان طبا نچہ سے نامند و این از تصرفات حضرت عرش آشیانے ست کہ در وقت جنگ بجت جد اسانختن نیلان سرکش بخاطر آوردند و لود لنگر و چرخ و او چارہی نیز از اختراعات آن حضرت ست بالجملہ حضرت شاہی و خسرو التماس نمودند کہ بر اسپان سوار شدہ از نزدیک تماشا کنند حضرت عرش آشیانے

در جہر و گشتہ شاہزادہ خرم را نزد یک خودم خاکشستن فرمودند۔

دو کوہ آہنی از جا سے جنبید | زمین گوئے زم مرتا پاسے جنبید

بعد از زرد خورد بسیار فیمل گر انبار آتا رچیرگی ظاہر ساخت و حرفت خود را عاجز و زبون ساخت درین وقت بموجب قرار داد فیمل
 و نمتن را بہ ملک آوردند و جمعی از بندہ ہا سے حضرت شاہی فیلبان را از پیش آوردن مانع آمدہ کلونے و سنگے چند بجانب فیلبان نمودند
 و او بے محابا بموجب حکم فیمل را پیشتر راندہ رو برد کرد اتفاقاً سنگے بر شقیقہ فیلبان رسید و قطرہ چند بر روی سینہ او چکی خسرو با جمعی
 از ہرزہ در ایان نجی مت آنحضرت رفتہ گستاخی مردم شاہی و مخرج شدن فیلبان را بہ بیانہ معروض داشتند و اندکے را بسیار
 و نمودند حضرت عرش آشیانے ازین گستاخی و بیباکی متغیر و متوحش گشتہ بہ شاہزادہ خرم فرمودند کہ نزد شاہ بہائی خود رفتہ بگویند
 کہ شاہ با با ایفر مایند کہ در حقیقت این فیمل ہم از شماست سبب عفت و بے اعتدالی چیست شاہزادہ خرم حکم جد بزرگوار شاقہ بلطف
 بیان و حسن ادا گذارش این پیغام نمودند حضرت شاہی در جواب فرمودند کہ ما ازین مقدمات اطلاعی نیست و اصلاً بزردن فیمل و
 فیلبان را ضعی نبودہ ایم و نہ فرمودہ ایم آنحضرت عرض کردند کہ اگر چنین است حکم شود کہ ما خود نویدہ نمودہ باشہا زمی دو دیگر تدبیرات
 فیلبان را از ہم جدا سازیم حضرت شاہی بہ شگفتہ پیشانی اجازت دادند و آن حضرت حکم بگذاشتن چرخ و بان فرمودند ہر چند تدبیرات
 بکار بردند اثر سے ازان مترتب نہ گشت تا آنکہ فیمل رنمتن ہم بزبون شدہ رو بہریمیت نہاد و ہر دوہ آب چون در آمدند و فیمل گر انبار
 بر دو چہدہ بود دست باز نمی داشت ناگاہ کشتی کلان در میان حائل شد و گر انبار از شدت بازماند شاہزادہ خرم بخدمت جد بزرگوار
 شتافتہ مراتب آداب را پاس داشتہ عرض نمود کہ شاہ بہائی باین جرات و گستاخی رضاندادہ اند و بد استگلی ایشان واقع نشدہ در صل
 سخن را بتفاوت عرض کردہ اند و در بہمان ایام واقعہ ہایلہ حضرت عرش آشیانے رو دادہ آنحضرت را اوردت پنجاہ و یک سال
 سلطنت ہرگز نسیم ناگامی بر طرہ اعلام دولتش نہ دریدہ و بچگونہ پاسے بکران دولت و اقبالش بہ سنگ در نیامد بہر جانب کہ غنیمت
 نمودے اقبال بسان دولت ملازم رکاب میمنت انسا بش بودے و بہر طرف کہ قصد فرمودے نعت مانند تخت سرد پاسے عرش
 فرسایش داشتہ آسمان بکام او گردش گزین بود زمین بہ مرام او در تکمین تا آنکہ روزگار خود پر داخت و آن بادشاہ مجاہد را از تخت
 فرمانروائی بر تخت ناگامی کشید اجمال این حادثہ آنکہ روز دو شنبہ ستم شہر جمادی الاول سنہ ہزار و چہار و ہجری مزاج اعتدالی سر
 از مرکز صحت انحراف پذیرفت و عارضہ تب اشتہاد یافتہ بنجر باسہال گشت شاہزادہ خرم از کمال سعادت مندی متفصل خدمت
 بیمار واری گردید و حکیم علی کہ سرآمد اطبا سے عمد بود متصدی علاج شد و چون زمان قیامہ ناگزیر رسیدہ بود ہر چند بمعالجہ و درپردہ

و تدبیرات بکار بردند اثری از آن مرتب نگشت و روسی بهبود در آینه حال مرئی نشد. و چون سلطان خسرو و خواهرزاده راجه مان سنگی و داماد خان اعظم درین دولت خصوصاً درین وقت حل و عقد امور سلطنت باین دو کس تعلق داشت بخاطر قوت ناشناخته قرار داده که با وجود حضرت شاهی چنین ناخلفی را به سلطنت برداشته به ترتیب اسباب فتنه و فساد پردازند و آنحضرت از غم در معاندان و قوت یافته بنا بر خرم و احتیاط که از شر اطمینان آری است در چنین وقت خود را از سعادت خدمت پدرب عالی قدر محروم داشته ترک آمد و رفت بدرون قلعه فرمودند و شاهزاده خورم با دل قوی و غم درست در میان دشمنان و بد ایشان پاسی همت افشرد و دولت ملازمت جد بزرگوار را از دست نداد اگر چه مکر و والده ماجده آن قره العین پیغام فرستاده که درین آشوبگاه بی تیزی و تلاطم امواج فتنه بسر بردن صلاح وقت نیست قطب و ارقام همت بر جاد داشته ترک غریت نفرمودند تا آنکه نفرموده پذیر نامور و مادر بلند اختر آنسر بر آراسی سلطنت نزد آنحضرت شتافتند و هر چند در بردن شاهزاده مبالغه نمودند بر رفتن رضی نشدند در جواب معروض داشتند که تا بر آنچه حیات جد بزرگوار بشام جان میرسد امکان جدائی در تصور نمی گنج از آنجا که حافظ حقیقی در همه حال حارس آن عزیز دین و دولت بود در آن طوفان حوادث از آسیب عین الکمال چنانچه باید حراست نمود و درین ایام از کنیزان حضرت شاهی دو پسر متولد شدند و بجهاندار و شهریار موسوم گشتند. و چون قضا سے قادر قدیر و حکیم خیر بر آن رفته بود که آنجا مکار حق بمرکز قرار گیرد و جهان تیره از خلافت و ارث حقیقی ملک روشنائی پذیرد این طائفه حق شناس از اراده باطل ندامت گزیده شرمند و دسر افکنده بخیمت حضرت شاهی شتافتند و آنحضرت روز دیگر بملازمت حضرت عرش آشیای تشریف برده در حالت نزاع بدولت دیدار سعادت اند و نهند و بر حسن استقامت شاهزاده خورم تحسین و آفرین فرمودند و آن سر و جو ثبات خلافت را همواره خود برده بد و نخوانه آوردند. شب چهارشنبه سیزدهم جمادی الاخری سنه هزار و چهارده هجری آن شاهباز اوج خلافت ازین سرا سے فانی به تربیت سرا سے جاودانی شتافت و روز دیگر بلوازم نجیر و تکفین پرداخته در باغ سلکند بجا از رحمت الهی سپردند و ولادت گرامی در نهند و چهل و نه روسی داد و جلوس در نهند و شهنشست سه اتفاق افتاد و آنحضرت راس پسر و الا که روسی صبیبه قدسیه بودند نخستین شاه عادل باذل نورالدین محمد جهانگیر که سر بر آراسی خلافت شد دوم سلطان مراد که در سنه هزار و نهم مطابق سال چهل و چهارم اکبر شاهی با دمان شراب در ولایت و کن در گذشت سوم سلطان دانیال که در سنه هزار و سیزدهم هجری موافق سال چهل و نهم اکبر شاهی او نیز با فراط شراب خواری و بادیه گساری در ملک و کن وفات یافت و اسامی صبیبه با اینست شاهزاده خانم شکر النساء خانم آرام بانو بیگم بعد ازین آنچه مرقوم قلم مشکین رقم گردیده تا اینجاست که

۱۰

حضرت جنت مکانے جہانگیر بادشاہ تا اوایل سنہ نوزدہ جلوس خود متوجہ جمع و تفریق و تحریر آن گشته اند و از انجا تہم اخبار را تا آخر ایام حیات و انجام مدت سلطنت کہ کلمہ بیست و یک سال و ہشت ماہ و بست روز بودہ باشطری از اوایل احوال حضرت صاحبقران ثمانے شاہجہان بادشاہ کہ بعد از استماع واقعہ والد نامہ از قلعہ خیر دکن بجانب دارالخلافت اکبر آباد توجہ گشتہ تا بر تخت سلطنت و فرزند جلوس فرمودہ اند را تم سطور دلیل طریق نامرادی محمد ہادی جنت تکمیل کتاب چنانچہ در دیباچہ ایمانے بان رفقہ الحاق نمودہ و ارادہ و خواہش دارو کہ اگر اجل امان و فرصت دست بہم دادہ در مانع یاوری نمود بجلی از احوال آن بادشاہ فریدون فرجم جہاہ را کہ رب النوع سلسلہ سلاطین تیموریہ ہند وستان بودہ من اولہ اسے آخرہ بہ سلک تحریر کشیدہ در ذیل این نسخہ مندرج سازد گشتہ بمان جو یاک اخبار را بہ شادابی اظہار حقیقت سیراب گرداند و منہ الاعانتہ و التوفیق

ذکر وزرای حضرت جنت مکانے جہانگیر بادشاہ در زمان شاہزادگی

نخست راے کھنوسور خدمت دیوانے آنحضرت داشت بعد از ان بایرید بیگ باین خدمت پرداخت بعد از ان خواجہ محمد دست کابلی کہ در ایام سلطنت خواجہ جہانے روشناس گشت دیوان شد بعد از ان خان بیگ باین منصب اقباز یافت اما مدار عمات بر شریف خان پسر عبد الصمد شیرین قلم بود کہ پس از جلوس بختاب امیر الامرائے و والا پایہ و کالت سرعت بر فلک سود و چون لب سنگھ بنام نامی خندان شرف و فرق میر با نقاب گرامی ارتقا ع پذیرفت چندے کار دیوانے بر وزیر خان محمد مقیم بدستور عمد حضرت عرش آشیانے بحال داشته بعد از چند روز وزارت نصف ممالک محروسہ بوزیر الملک خان بیگ والا شاہی مذکور مرحمت فرمودند و وزارت نصف ممالک میرزا غیاث بیگ طہرانی را بختاب اعتماد الدولہ اقباز بخشیدہ تفویض نمودند لیکن اعتماد الدولہ اختیار سے در وزارت نہ داشت گویا پیشکار امیر الامرا بود و بیرم خان امیر الامرا کیل و مدار علیہ بود و چون او بہ بیماری فرمن گرفتار آمد و مرکب مسعود بھوب کابل نہفت فرمود جعفر بیگ تزدینی مخاطب باصف خان بخدمت جلیل القدر و کالت سوم صفر سنہ یک ہزار و پانزدہم ہجری چہرہ سعادت برافروخت خواجہ ابو الحسن برتینی را بہمراہی خود التماس نمود تا سررشتہ دفتر و کاغذ نگاہ دارد و خواجہ اگر چہ مرد راست و درست کار گذار بود اما بہ ترشروئی و درشت خوئی انصاف داشت و بعد از انکہ آصف خان بہم دکن ہمراہ شاہزادہ پرویز رخصت یافت بست ہفتم جمادی الاول سنہ یک ہزار بست ہجری خد دیوانے بہ اعتماد الدولہ باز گشت و او تا آخر ایام حیات بہ استقلال تمام بلوازم امر خطیر پرداخت و بعد از رحلت آن دستور معظم نوبت دیگر تباریخ دوازدهم جمادی الثانی سنہ یکہزار سی و یک ہجری خواجہ ابو الحسن خلعت وزارت پوشیدہ بعد از انکہ مہاجران

از درگاه عالی اخراج نمودند باین الدوله آصف خان خلیف الصدیق اعتماد الدوله را تا پانزدهم صفر سنه یک ہزار سی و پنج ہجری
در منصب بزرگ و کالت اختصاص بخشیدند و بچنان خواجہ ابوالحسن نجفیت دیوانی مشغول بود و خلعت استقلال یافت تا آن کہ
حضرت جنت مکانے از جهان فانی بقدرسی سر اسے جاودانی شتافتند

اولاد امجاد آنحضرت

آن شاہ جنت مکان پنج پسر والا گہر و دو دختر قدسی اختر بودند اول سلطان خسرو دوم سلطان پرویز سوم سلطان خرم
چہارم سلطان جہاند از پنجم سلطان شہر یار دختر کلان سلطان شہار بیگم و خورد بہار بانو بیگم خسرو و جہاند از پدر و زینب حیات
پدر بزرگوار بعالم بقا شتافتند و تاریخ آن مسافران ملک بقادر محل خود رقمزده گلک بیان گشته و از خسرو دو پسر دیک دختر
ماندہ بود بعد از شفقار شدن آنحضرت بطریقے کہ نگاشته شدہ راہ مہمات پیش گرفتند دختر تا حال در قید حیات ست از
سلطان پرویز طفلی و صبیبہ بود طفل از پدر بزرودی رحلت نمود صبیبہ در عقار از دولج شاہزادہ داراشکوہ است و از شاہ جہان
چہار پسر اقبالنہ و سہ دختر قدسی اختر روشنی افزا سے دیدہ پدر بزرگوارند اول سلطان داراشکوہ دوم سلطان شجاع
سوم سلطان اورنگ زیب چہارم سلطان مراد بخش و دختر اول سریر بانو بیگم دوم جہان آرا سے بیگم سوم روشن آرا سے بیگم
و از جہاند از اولاد نماند و از شہر یار دختر سے بہت از زانی بیگم نام

ذکر فضلاء سے معتبر آنحضرت

ملاروز بہا سے تبریزی ملا شکر اللہ شیرازی بقا سری میر ابو القاسم گیلانی ملا باقر کشمیری ملا محمد سیستانی ملا تقی علی
قاضی نور اللہ ملا فاضل کابلی ملا عبدالحکیم سبالکوٹی ملا عبد اللطیف سلطان پوری ملا عبد الرحمن بہرہ گجراتی ملا قاسم کابلی ملا محمد جو پوری

ذکر حکماء سے آنحضرت

حکیم رکن کاشی حکیم صدر الملقب مسیح الزمان حکیم ابو القاسم گیلانی ملقب حکیم الملک حکیم مومنانی شیرازی حکیم روح اللہ کابلی حکیم بید
گجراتی حکیم نفی گجراتی

ذکر شعرا کہ نزد آنحضرت بودند

بابا طالب اصفہانی جاتی گیلانی ملا نظیری نیشاپوری ملا محمد صوفی از زدرانی ملک الشعرا طالب آرا علی سعیدانی گیلانی زرگر کاشی
میر معصوم کاشی قول شورہ کاشی ملا جید رحمانی شیدا

شہر جہان
پیش

بیا

ذکر حافظان که در خدمت بودند

حافظ ناد علی حافظ کتب مقامات انجری حافظ عبداله اسناد محمد مالی حافظ چیله

ذکر نغمه سرایان همد

چتر خان پرویه داد ماگو خمره

ذکر خواستگاری نوری جهان بیگم در سال ششم

میرزا غیاث بیگ پسر خواجه محمد شریف طهرانیست خواجه در مبادی حال وزیر محمد خان نکلو حاکم خراسان بود بعد از فوت محمد خان
 بخدمت شاه حمزه شاه طهماسب صفوی پیوست شاه وزارت مرو را به خواجه محمد شریف تفویض فرمود و خواجه را دو پسر بود نخستین آقا
 ظاهر و دوم میرزا غیاث بیگ و خواجه صبیبه میرزا علاء الدوله پسر آقا طاهر اجمعت فرزند خویش میرزا غیاث بیگ خواستگاری نمود
 او بعد از فوت پدر با دو پسر و یک دختر متوجه هندوستان گشت و در قندهار صبیبه دیگر حق تعالی بومی ارزانی داشت و در قندهار بیست
 زمین بوس حضرت عرش آشیانے انار الله برهانه ناصبه اخلاص نورانی ساخت و در اندک فرصت بدوام خدمت و جوهر رشد و کار داد
 بود الا پایه دیوانی بونوات فرق عزت برافراخت میرزا غیاث بیگ با نویسدگی و معامله فہمی بغایت نیک ذات و کار گذار بود تنج شعر
 قدما بسیار نموده از سخن سخنان روزگار بود شکسته را بغایت منین و آبداری نوشت بعد از فراغ خدمات مرجمه خلاصه اوقانش صرف
 شعر و سخن میشد سلوک معاش ادب اہل حاجت بر تہ بود کہ هیچ صاحب عرفیہ بخانه او نرفت کہ آزرده برگشته باشد لیکن در شہوت گرفتن
 سخت دلیر و بیباک بود در ہنگامے کہ حضرت عرش آشیانے در لاہور تشریف داشتند علیقلی بیگ استخوان کہ از ترمیت کرہ پاسے
 شاہ اسمعیل ثانی بود از عراق آمدہ در سلک بندہ پاسے در گاہ منتظم گشت و بحسب سز نوشت دختر میرزا غیاث بیگ را کہ در قندھار
 بوجود آمدہ بود بوسے نسبت فرمودند و در آخر خدمت جهانگیر بادشاہ پیوستہ بخطاب شیرانگن و منصب مناسب ترقی و نصاعد نمود
 و بعد از جلوس اشرف در صوبہ بنگالہ جاگیر عنایت نموده بدانصوب رخصت فرمودند و خانمہ کار آن بیعاقبت و کشتن قطب الدین خان
 بجاسے خود رقم پذیر گشته و چون شیرانگن بجزائے عمل خویش گرفتار گشته آوارہ باد بہ عدم گردید حکم اشرف تصدیان صوبہ بنگالہ صبیبه
 میرزا غیاث بیگ را کہ بعد جلوس بہ خطاب اعتماد الدولہ سر بلندی یافت روانہ در گاہ والا ساختند و آنحضرت بنا بر عبارت آزارے
 کہ از کشتن قطب الدین خان بر حواشی خاطر اشرف نشسته بود بر قیہ سلطان بیگم دالہ سببے خویش بخشیدند بدینے در خدمت ایشان شاہی
 گذرانید و چون ہنگام سلوع کوکب نخت و طلوع اختر مراد در رسید اقبال باستقبال شتافت طالع از گران خواب بیدار شد و سعادت